

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΛΟΓΟΥ

- ο Διαβάζω προσεκτικά το θέμα και προσδιορίζω την κεντρική έννοια την οποία και προσπαθώ να εξηγήσω όσο γίνεται καλύτερα. Στη συνέχεια υπογραμμίζω όλες τις περιφερειακές έννοιες που προσπαθώ να ερμηνεύσω και να εντοπίσω τη διακριτή ή όχι σχέση με το κύριο ζητούμενο του θέματος.
- ο Ξεχωρίζω με προσοχή τα ερωτήματα που προκύπτουν από το θέμα μου και εντοπίζω αυτά που θα πρέπει να αναλύσω στο κυρίως θέμα.
- ο Αφού ξαναδιαβάσω την εκφώνηση προσέχω αν μου ζητά να γράψω άρθρο (απαραίτητα δίνω τίτλο στο κείμενό μου), ομιλία ή επιστολή (χρειάζεται να κάνω προσφώνηση και στο τέλος αποφώνηση), απλή έκθεση-δοκίμιο.
- ο Με βάση τον αριθμό λέξεων που μου ζητούν υπολογίζω ότι στο κυρίως θέμα θα γράψω τόσες παραγράφους όσες και εκατοντάδες των λέξεων κατά μία λιγότερη (π.χ 500-600 λέξεις= 4-5 παραγράφους των 100 περίπου λέξεων η κάθε μια). Εκτός προλόγου και epilόγου.
- ο Δίνω απαντήσεις όσο γίνεται πιο εμπειριστωμένα προκειμένου να καλύψω τις απαιτήσεις των ερωτήσεων για το κυρίως θέμα.
- ο Ανάλογα με τον αριθμό των παραγράφων κατατάσσω τις απαντήσεις που έχω δώσει έχοντας υπόψη ότι οι ιδέες που θα ενταχθούν στην ίδια παράγραφο πρέπει να ταιριάζουν νοηματικά και να μην είναι πάρα πολλές, διότι υπάρχει

κίνδυνος να θεωρηθεί εγκυκλοπαιδισμός. Συνήθως δυο το πολύ τρεις ιδέες μαζί είναι αρκετές.

- ο Έχοντας ξεκαθαρίσει το περιεχόμενο της έκθεσης προχωρώ στη σύνταξη προλόγου.
- ο Όπως όταν γράφω παράγραφο έτσι και όταν γράφω έκθεση πρέπει να προσέχω πάρα πολύ ώστε να κάνω σωστές θεματικές περιόδους στις οποίες θα ανταποκρίνεται πλήρως το περιεχόμενο των παραγράφων. Προσοχή θα πρέπει να δώσω και στον τρόπο σύνδεσης των παραγράφων, αλλά και των ιδεών μου γενικότερα.

Το σχέδιο της έκθεσης

Η έκθεση, κατά κανόνα, αποτελείται από τρία μέρη: τον πρόλογο, το κύριο μέρος και τον επίλογο.

Ο πρόλογος: Είναι η εισαγωγή στο κύριο θέμα και μας προετοιμάζει, μας κατατοπίζει γι'αυτά που θα μιλήσουμε παρακάτω. Είναι η πρώτη εντύπωση που θα κεντρίσει το ενδιαφέρον, γι'αυτό πρέπει:

- I. Να είναι σύντομος, παραστατικός, με απλά νοήματα, χωρίς πλατειασμούς και περιττές λέξεις. Η έκτασή του να είναι ανάλογη με το θέμα και οπωσδήποτε πολύ μικρότερη από το κύριο μέρος. Ένας μακροσκελής πρόλογος μας απομακρύνει από το θέμα.
- II. Να έχει άμεση, οργανική σχέση με το θέμα της έκθεσης και να οδηγεί αβίαστα σε αυτό χωρίς να δημιουργεί χάσματα.

Ένας πρόλογος μπορεί να περιέχει:

- I. Κάτι το γενικό που αναφέρεται στο θέμα.
- II. Τον τόπο, το χρόνο, τις συνθήκες που έγινε κάτι που περιγράφουμε ή διηγούμαστε.
- III. Την ερμηνεία ή επεξήγηση μιας λέξης, φράσης ή πράγματος, που πρέπει να γίνεται στην αρχή, για να το κατανοήσει καλύτερα ο αναγνώστης.

Το κύριο μέρος: Είναι ο κορμός της έκθεσης, το μεγαλύτερο μέρος της και περιλαμβάνει την ανάπτυξη των σκέψεών μας. Πριν αρχίσουμε να γράφουμε, εξετάζουμε τι μας ζητά το θέμα. Σχεδιάζουμε πώς θα αρχίσουμε, πώς θα προχωρήσουμε στην ανάπτυξη, πώς θα το κλείσουμε. Κύρια σημεία που πρέπει να προσέξουμε είναι:

- I. Να μην ξεφεύγουμε από το θέμα με άσχετα προς αυτό. Να περιοριζόμαστε στα ουσιώδη και να αποφεύγουμε τα ασήμαντα, τις μικρολεπτομέρειες, τις συχνές επαναλήψεις, που κουράζουν τον αναγνώστη.
- II. Οι σκέψεις μας πρέπει να έχουν μια λογική σειρά, να συνδέονται μεταξύ τους σαν αλυσίδα και να περιστρέφονται γύρω από το κύριο νόημα (κεντρική ιδέα) του θέματος.
- III. Να αποφεύγουμε τις μεγάλες προτάσεις και γενικά τον μακροπερίοδο λόγο. Οι προτάσεις πρέπει να είναι όσο μπορεί σύντομες, απλές, σαφείς και να δίνουν ένα πλήρες νόημα. Η μια να οδηγεί στην άλλη με φυσικό τρόπο και όλες μαζί να αποτελούν ένα αρμονικό σύνολο.

Ο επίλογος: Είναι το κλείσιμο, το επισφράγισμα της εργασίας μας, που αφήνει την τελευταία εντύπωση και πρέπει να είναι επιτυχημένος. Δε θα περιλάβουμε στον επίλογο πράγματα που ανήκουν και έπρεπε να μπουν στο

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΛΟΓΟΥ

κύριο μέρος και τα ξεχάσαμε. Ο επίλογος μπορεί να είναι μια γενική εντύπωση, μια σκέψη, κρίση, ευχή, ένα συμπέρασμα. Όπως και ο πρόλογος, έτσι κι ο επίλογος πρέπει να είναι λιτός, σύντομος και επιγραμματικός.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΠΡΟΛΟΓΟΥ

Ο πρόλογος δεν είναι κάτι «άσχετο» από το κύριο θέμα. Αντίθετα, είναι ο χώρος στον οποίο μπορούμε να τοποθετήσουμε τις γενικές μας διαπιστώσεις ή τις πρώτες βασικές παραδοχές προκειμένου να στηρίξουμε την υπόλοιπη ανάλυση.

ΤΙ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΑΠΟΦΕΥΓΟΥΜΕ:

- ✓ Την αναγωγή στο παρελθόν του ανθρώπου (από τότε που εμφανίστηκε ο άνθρωπος στη γη...)
- ✓ Κοινότοπες εκφράσεις, όπως: *είναι αναμφισβήτητο...*
- ✓ Δεν ξεκινάμε ποτέ με ορισμό.
- ✓ Τις γενικές και αόριστες αναφορές στην εποχή μας, που δε σχετίζονται με την κεντρική έννοια.
- ✓ Την ιστορική αναδρομή.

ΕΙΔΗ ΠΡΟΛΟΓΩΝ

1. ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ (διάλογος, μιμητισμός):

Ανέκαθεν οι άνθρωποι είχαν την τάση να...

- ✓ Επικοινωνούν μεταξύ τους – διάλογος
- ✓ Υιοθετούν πρότυπα συμπεριφοράς – μιμητισμός
- ✓ Προσκολλώνται άκριτα σε δόγματα ή πρόσωπα – φανατισμός.

2. ΣΥΓΧΡΟΝΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ (αλλοτριώση, βία)

«Η εποχή μας έχει χαρακτηριστεί ως εποχή έντονων αντιφάσεων και αυτό, γιατί ενώ βιώνουμε έναν αιώνα τεχνολογικών θριάμβων και επιστημονικής εξέλιξης, παράλληλα ζούμε στην εποχή των αντι-αξιών από την άποψη ότι οι ηθικοπνευματικές διαστάσεις του σύγχρονου ανθρώπου εκτοπίζονται και οι ανθρώπινες σχέσεις διέρχονται κρίση. Δείγμα της κρίσης αυτής είναι και...»

3.ΘΕΜΑΤΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

(νόμοι,δικαιοσύνη, σεβασμός, αδιαφορία για τα κοινά)

«Κάθε κοινωνικό σύνολο δομείται από διαφορετικά μεταξύ τους άτομα που συντελούν στην ποιοτική διαφοροποίηση του συνόλου αυτού. Για να γίνει όμως εφικτή η ομαλή του πορεία στο ιστορικό γίγνεσθαι απαραίτητη είναι η ύπαρξη (νόμων, δικαιοσύνης, ενδιαφέροντος για τα κοινά...).

4. ΘΕΜΑΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

(προγραμματισμός, εξειδίκευση)

«Η εποχή μας, μεταβιομηχανική ή ώριμου καπιταλισμού, κατά τον χαρακτηρισμό κοινωνιολόγων, διακρίνεται τόσο για τον πλουραλισμό και την πολυπλοκότητα των δομών και θεσμών της, όσο και για το ραγδαίο ρυθμό εκτύλιξης των γεγονότων, που υπακούει στους ρυθμούς της μηχανής. Για να μπορέσει όμως ο σύγχρονος άνθρωπος να ανταπεξέλθει στις ολοένα και αυξανόμενες απαιτήσεις της εποχής μας απαραίτητη είναι...»

5. ΘΕΜΑΤΑ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΤΟΝ ΚΛΟΝΙΣΜΟ ΑΞΙΩΝ, ΘΕΣΜΩΝ (κρίση οικογένειας, παράδοση κλπ.)

« Η εποχή μας έχει χαρακτηριστεί ως εποχή ριζικά αναθεωρητική, καθαρά αντιπαραδοσιακή, κατά την οποία καινούριες ιδέες, όπως το χρήμα, έχουν αναδυθεί, ενώ θεσμοί που άντεξαν στο πέρασμα των αιώνων στις μέρες μας

διέρχονται κρίση. Ένας από αυτούς είναι και ο θεμελιώδης θεσμός (της οικογένειας...)

6. ΘΕΜΑΤΑ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΙΔΙΟΤΗΤΕΣ, ΤΑΣΕΙΣ, ΕΠΙΤΕΥΓΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ (διάλογος, κοινωνικότητα, επιστήμη...)

Μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε σε συνδυασμό κάποια από τα παρακάτω χαρακτηριστικά του ανθρώπου:

- Ο άνθρωπος, έλλογο ον, προικισμένος με το λόγο και τη λογική, οδηγήθηκε στη δημιουργία πολιτισμού.
- Η ετυμολογία της λέξης άνθρωπος, από το άνω και θρώσκω, υποδηλώνει πως είναι πλασμένος να ανζητά το καλύτερο, το υψηλο.
- Κοινωνικό ον, κατά τον Αριστοτέλη, για να ζήσει μόνος θα έπρεπε να είναι ή Θεός ή θηρίο.
- Είναι ον φιλομαθές και φιλοπερίεργο.

7. ΘΕΜΑΤΑ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΤΟΥΣ ΝΕΟΥΣ

« Οπωσδήποτε, η πιο γοητευτική, αλλά και πιο ευαίσθητη και καθοριστική ηλικία του ανθρώπου είναι η εφηβεία. Οι νέοι περνώντας από τη φάση της ανηλικότητας στη φάση της ενηλικίωσης αρχίζουν να αισθάνονται μέλη του κοινωνικού συνόλου και να βρίσκονται αντιμέτωποι με τις υποχρεώσεις και απαιτήσεις της ζωής. Μία από αυτές είναι και το ζήτημα (της επαγγελματικής τους αποκατάστασης, της επιλογής επαγγέλματος, της πολιτικής τους τοποθέτησης...), γεγονός που επηρεάζει όχι μόνο τη μετέπειτα ατομική τους πορεία αλλά και την προσφορά τους στην κοινωνία ως ενεργά και λειτουργικά μέλη της.

8. ΘΕΜΑΤΑ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΑΤΟΜΟ – ΚΟΙΝΩΝΙΑ (κριτική, πληροφόρηση, ΜΜΕ...)

«Από τη στιγμή που ο άνθρωπος οργάνωσε κοινωνίες, δε βιώνει μέσα σε αυτές ως ανεξάρτητη μονάδα, ξεκομμένος από τους συνανθρώπους του, αλλά βρίσκεται σε αμοιβαία εξάρτηση και αλληλεπίδραση μαζί τους. Για αυτό το λόγο νιώθει την ανάγκη...

- Να σκέπτεται και να εκφράζει τη γνώμη του – κριτική
- Να πληροφορείται – ΜΜΕ